

SAMENVATTING **Analyse wijkaanpak** **DE STAP naar Gezonder**

Oktober 2025

Inleiding

De GGD heeft in 2025 een analyse gemaakt van de ervaringen met de wijkaanpak van DE STAP naar Gezonder. De analyse is beschreven in een rapport. Dit is een beknopte samenvatting van de belangrijkste uitkomsten en aanbevelingen.

De analyse is gebaseerd op vier groeps gesprekken met de kartrekkers, bruggenbouwers en enkele andere betrokken professionals in vier gebieden die sinds enkele jaren actief bezig zijn met DE STAP naar Gezonder. Aansluitend heeft een gezamenlijk verdiepend gesprek plaatsgevonden.

In het volledige rapport zijn de resultaten, conclusies en aanbevelingen uitgebreider beschreven. Ook staan daarin suggesties voor mogelijke vervolgacties passend bij de aanbevelingen. Het rapport is te vinden op [PACO](#), de website van de Partner Community van DE STAP naar gezonder (zie de groep Monitoring Wijkaanpak).

Wat, hoe en waarvoor?

Het overzicht hiernaast geeft weer wat de betrokkenen over de wijkaanpak van DE STAP naar Gezonder antwoorden op deze vragen:

- Wat zijn de doelen van de wijkaanpak?
- Welke werkwijze wordt toegepast bij gemeenschapsopbouw en netwerkversterking?
- *ervaringen ABCD-benadering*
- Wat zijn de concrete resultaten?
- Welke effecten zijn zichtbaar?
- Wat zijn succesfactoren en wat werkte belemmerend?

DE STAP naar gezonder – Hoe wordt eraan gewerkt en wat levert het op?

DOELEN

Welzijn inwoners bevorderen

Verbindingen versterken

Samen leren

Gemeenschapsopbouw + Wijknetwerken versterken

WERKWIJZE

Professionele capaciteit inzetten

Werken vanuit de ABCD benadering
- positieve opvattingen
- twijfels en beperkingen
- voorwaarden voor toepassing

Nauwere samenwerking tussen professionals zorg en welzijn – korte lijnen

Keuzes maken / focus

Inzetten op meer verbinding met inwoners / Inwoners betrekken

RESULTATEN

Activiteiten met en voor inwoners

Meer kennis over de wijk, de inwoners en wat er waar is.

Betere samenwerking door korte lijnen

Wederzijdse bekendheid over elkaar (inwoners -- professionals)

Aandacht voor participatie van jongeren

EFFECTEN

Versterking contacten tussen inwoners

Betere samenwerking tussen welzijn en zorg en tussen zorgniveaus (1^e - 2^e lijn)

Bereik van activiteiten, voorzieningen en organisaties is vergroot

Uitbreiding programma's en netwerken

Effecten op de individuele deelnemer

Meer bewustwording over positieve gezondheid onder professionals

WERKZAME ELEMENTEN

Succesfactoren

- Betrokken professionals
- Voldoende inzet van tijd en middelen
- Projecten en activiteiten goed neerzetten
- Inwoners (op een goede manier) betrekken
- Ontmoeting als onderdeel van een interventie of activiteit

Belemmerende factoren

- Missen van een duidelijke / eenduidige visie
- Belemmeringen bij toepassen ABCD benadering
- Missen of niet volledig aansluiten van inzet van partijen
- Belemmeringen bij werken met vrijwilligers
- Belemmeringen bij inzet van studenten
- Belemmeringen bij de gemeente
- Gebrek aan middelen / ontmoetingsplekken

Aanbeveling 1

Wat ís de wijkaanpak van DE STAP naar gezonder? Zorg voor heldere kaders!

- **Formuleer heldere doelen**

Formuleer een duidelijker kader van de wijkaanpak van DE STAP. Zorg voor een vertaling van de ambities uit het (herijkte) Regioplan naar heldere doelen voor 'vitale wijken'. Daarbij passen ook deze twee vragen: hoever gaan de doelen als 'vitale wijken' beschouwd worden als randvoorwaarde voor het realiseren van de ambities van het IZA? En: hoe verhouden deze doelen zich tot (de doelen van) de vier specifieke doelgroepen van het IZA?

- **Bepaal de positie en rol van De STAP naar Gezonder in relatie tot de brede context.**

Maak duidelijker dat DE STAP als beweging niet op zichzelf staat, maar onlosmakelijk verbonden is met andere programma's in het kader van IZA. Maar dat niet alleen! Het is óók gerelateerd aan het bredere palet van maatregelen en diensten voor en met inwoners, en aan andere programma's en initiatieven voor integrale wijk- (of dorps)ontwikkeling. De wijkaanpak van DE STAP is één bouwsteen in een brede integrale aanpak van maatschappelijke uitdagingen en kansen die spelen op wijkniveau en bij individuele wijkbewoners. Hierin hebben de gemeente en veel andere partijen een rol. Betrek vertegenwoordigers van deze partijen in het verhelderen van de doelen van DE STAP en de positie die DE STAP inneemt in het geheel. Maak hiervan een visueel beeld, dat in elke wijk of dorp lokaal ingevuld wordt met de lokale partners en initiatieven.

- **Beschrijf de aanpak**

Beschrijf aansluitend op de nieuw geformuleerde doelen duidelijker hoe de aanpak eruit kan zien, niet als blauwdruk, maar als richtinggevende handreiking voor de kartrekkers en hun partners in de wijk.

Aanbeveling 2

De ABCD-benadering

- **Werk aan een meer uniform begrip en toepassing van de ABCD-benadering door betrokkenen**

De ABCD-benadering, met als voorbeeld de toepassing in 'Buurt in Bloei', lijkt een waardevolle benadering om te blijven toepassen voor gemeenschapsopbouw -en versterking. Om de toepassing meer kracht bij te zetten is meer training en uitwisseling van ervaringen tussen de mensen die hiermee werken (WIJeindhoven, LEVgroep) zinvol. Een meer uniform begrip en toepassing van de kernelementen ervan zal bijdragen aan meer zichtbaarheid, leervermogen, verbetering en impact.

- **Verbreed de kennis over de waarde van ABCD.**

Het is goed om de ABCD-benadering nog meer onder de aandacht te brengen van gemeenten en andere professionele en inwonersorganisaties. Beter begrip en kennis van de benadering, inclusief de sterke kanten en beperkingen, zal de weerstand ertegen verlagen. Het is belangrijk om duidelijk te maken welke rol ABCD heeft naast (en samen met) andere werkwijzen binnen DE STAP, en naast (en samen met) het bredere palet van maatregelen en diensten voor inwoners en van programma's en initiatieven voor integrale wijk- (of dorps)ontwikkeling (zie ook aanbeveling 1).

- **Vul ABCD aan met andere werkwijzen. Meerdere bouwstenen zijn nodig.**

Zoals Movisie stelt: om vitale wijken te bevorderen, is gemeenschapsopbouw- en versterking via ABCD niet voldoende. Naast 'community building' (wat ABCD vooral bereikt) is meer nodig: inzetten op 'community organization' en 'community development' (zie pagina 17). Ook daarom is het van belang De STAP te zien als één van de bouwstenen van een breder geheel. De inzet op netwerkversterking vanuit de wijkaanpak van De STAP past hier goed bij: meer samenwerking en afstemming met andere partijen die werkzaam zijn in de wijk, en meer rechtstreeks samenwerking van zorgprofessionals met inwoners. Dit maakt 'community development' en 'community organization' beter mogelijk.

Aanbeveling 2 (vervolg)

De ABCD-benadering (vervolg)

- **Verduidelijk de rol van de eerstelijnszorg in relatie tot ABCD en hun toepassing van positieve gezondheid en de transformatie gedachte**

Professionals in de eerstelijnszorg hoeven de ABCD-benadering niet uit te voeren zoals de collega's in het sociaal domein dat doen. Wel is het helpend als zij de ABCD-benadering kunnen relateren aan hun eigen werkwijze, door in te zoomen op de raakvlakken tussen ABCD enerzijds en werken vanuit het concept positieve gezondheid en de transformatie van ziekte en zorg naar gezondheid en gedrag anderzijds. Voor de eerstelijnszorg ligt de uitdaging voornamelijk in beter aan te sluiten op het perspectief van de inwoner. Door te werken vanuit het concept positieve gezondheid kunnen zij hierin veel bereiken met inwoners. Door samenwerking met het sociaal domein wordt een brug geslagen naar de ABCD-benadering. Dat kan bijvoorbeeld via signalering en verwijzing over en weer (o.a. Welzijn-op-recept), gezamenlijke ondersteuning van inwonersinitiatieven of ontwikkeling van collectieve activiteiten die aansluiten op de behoeften, talenten en mogelijkheden van de wijkbewoners. Overigens kan deze samenwerking ook breder getrokken worden naar andere partners in de wijk. denk bijv. aan 'Natuur-op-recept'

Aanbeveling 3

Aandacht voor rollen, randvoorwaarden en werkzame elementen

Besteed in de richtinggevende handreiking (zie aanbeveling 1) aandacht aan:

- (Mogelijke) rolverdeling van verschillende functies binnen de wijkaanpak: die van de kartrekkers (sociaal domein en eerstelijnszorg), maar ook van de bruggenbouwers van Fontys Hogeschool (als er een professionele werkplaats is), de gebiedscoördinator of -regisseur, de beleidsadviseur van de gemeente, de sportregisseur, de GGD gezondheidsmakelaar, en andere zorg- en sociaal domein partners in de wijk.
- Ook de schil daaromheen, zoals woonconsulenten, WIJK-GGD'ers, boa's en wijkagent kunnen in dit beeld van rollen in de wijkaanpak opgenomen worden.
- De positie en rol van de thematrekker en de coördinatoren vanuit het sociaal domein, eerstelijnszorg en professionele werkplaatsen, evenals die van het monitoringteam van de GGD.
- Randvoorwaarden en werkzame elementen.
- Instrumenten en bronnen voor meer inspiratie en kennis. Denk aan [Pharos](#), [IPH](#) (positieve gezondheid), [GezondIn](#), [Platform31](#), [Movisie](#) (o.a. [Preventie en de sociale basis](#) | [Movisie](#) en RIVM (o.a.. [RIVM Toolkit preventie in de wijk](#) | [Loketgezondleven.nl](#) en [Aanpak Gezonde Gemeente](#) | [Loketgezondleven.nl](#).)

Aanbeveling 4

Platform DE STAP naar gezonder

Bespreek de gesignaleerde verbeterpunten met de 'eigenaren' van de inhoud van het platform DE STAP naar gezonder:

- a) Maak duidelijker waar DE STAP naar gezonder voor staat, wat het doel is en hoe het daaraan werkt;
- b) Zorg voor overzichtelijkere en toegankelijker informatie voor inwoners over het aanbod en wat ze zelf en samen kunnen doen om hun gezondheid te bevorderen;
- c) Houd meer rekening met mensen met beperkte taal- en gezondheidsvaardigheden.

Door gericht aanpassingen te doen, zal de toegankelijkheid van het platform toenemen, juist ook voor de kwetsbare groepen. Zo kan het een grotere bijdrage leveren aan de ambities van het IZA, en specifiek aan het verkleinen van de gezondheidsverschillen in de regio.

